

Motion

Utred kostnadseffektiva och hållbara alternativ till kommunal VA-utbyggnad

Kommunens nuvarande strategi för vatten- och avloppsförsörjning bygger i stor utsträckning på att bygga ut ett kommunalt VA-nät i så kallade prioriterade förändringsområden (PFO), enligt översiktsplanen och den VA-planering som kommunen lagt fram sedan tidigt 2000-tal. Målet har varit att säkerställa långsiktigt hållbara lösningar för dricksvatten och avlopp i takt med att tidigare fritidshusområden omvandlas till områden med permanentboende.

Utbyggnaden av kommunalt VA är dock förenad med mycket höga kostnader, både för kommunen och för de enskilda fastighetsägarna. I många områden har fastighetsägare nyligen investerat i egna VA-lösningar, till följd av kommunens inventeringar och förelägganden. Samtidigt finns det områden som enligt kommunens egna analyser har god tillgång till grundvatten, låg miljöbelastning från befintliga enskilda anläggningar och där en kommunal utbyggnad kan vara både onödigt kostsam och ineffektiv.

Teknikutvecklingen har dessutom gjort det möjligt att i vissa fall tillämpa decentraliserade eller lokala VA-lösningar som till exempel småskaliga anläggningar med biologisk rening, vakuumsystem, lokala avsaltningslösningar (där det är lämpligt), eller andra innovativa system som kan tillgodose behovet utan att binda kommunen till storskaliga investeringar i infrastruktur. Det finns flera exempel både i Värmdö och andra kommuner.

S, C, L, MP initiativ i Kommunstyrelsen den 11 juni 2025

Under Kommunstyrelsen den 11 juni initierade Värmdösamarbetet ”en samlad analys som belyser VA-verksamhetens förutsättningar och långsiktiga hållbarhet. Analysen ska ge en tydlig och övergripande bild av läget och omfatta såväl ekonomiska aspekter som andra faktorer som påverkar helheten i kommunen. Analysen ska redovisas under hösten 2025.” Vi ställde oss bakom initiativet om en helhetsanalys av VA-utbyggnaden och ser det som ett viktigt steg för att få en samlad bild av nuläget. Men vi anser att den föreslagna analysen, som den är formulerad, är otillräcklig. Den fokuserar i huvudsak på ekonomi och redovisning inom ramen för befintlig strategi, utan att pröva alternativa vägar framåt. Det bidrar till att analysen också skulle kunna tolkas att kommunen överväger att inte fortsätta VA-utbyggnaden vilket vore förödande dels utifrån miljöaspekten men också utifrån de löften som många värmdöbor har levt med under lång tid.

Med detta som bakgrund är det rimligt att kommunen även gör en strategisk översyn av nuvarande VA-utbyggnad i syfte att utreda möjligheten att i vissa områden ersätta kommunalt VA utbyggnad genom prövning av alternativa, kostnadseffektiva och miljömässigt hållbara lösningar.

Särskild hänsyn ska tas till områden där:

- Tillgången till grundvatten är god, enligt kommunens tidigare utredningar.
- VA-utbyggnaden innebär höga kostnader i förhållande till nyttan.

Utredningen bör också:

- Identifiera relevanta tekniska alternativ till kommunalt VA, inklusive men inte begränsat till decentraliserade lösningar, samfällighetslösningar, vattenrening på fastighetsnivå eller hybridlösningar.
- Inkludera en ekonomisk jämförelse mellan alternativ och traditionell kommunal utbyggnad för ett antal fallområden.

Kommunen har tidigare framgångsrikt valt att upphäva en tidigare byggplan (med 60/40-bestämmelser) utan att anta en ny detaljplan. Beslutet motiverades av att området har god tillgång till grundvatten och att VA-behovet kan lösas genom alternativa lösningar. Resultatet är att området nu omfattas av utomplansbestämmelser, vilket innebär större flexibilitet för fastighetsägare samtidigt som kommunen undviker kostsam planläggning och VA-utbyggnad i ett svårt topografiskt område.

Med anledning av ovanstående föreslår vi Moderater i Värmdö att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda

1. Att låta genomföra en strategisk utredning av alternativa VA-lösningar i linje med ovanstående resonemang.
2. Att utredningen i första hand ska fokusera på områden där kommunens tidigare kartläggning visar på god tillgång till grundvatten och där kommunal VA-utbyggnad bedöms vara kostnadsdrivande eller oskälig i relation till nyttan.
3. Kommunen som ett resultat av utredningen ska överväga att uppdatera sin VA-planering och PFO-prioritering för att bättre återspegla alternativa lösningars potential.

Värmdömoderaterna

Deshira Flankör (M), Oppositionsråd Värmdö kommun

Rogier Krona (M)

Johan Björk (M)